

Felelősség a jogosulatlan végrehajtással okozott kárért. Végrehajtási törvényünk 236. §-a szerint „aki nyilván valótlan, vagy megszűnt követelés fedezetére biztosítási végrehajtást eszközöltet, minden ezáltal okozott kárért felel“. A „Handeln auf eigene Gefahr“ Unger által formulázott elvének gyakorlati alkalmazása ez a törvényi rendelkezés. Közelebbről nézve azonban a törvény nem a saját veszélyre való cselekvés elve alapján áll. A hivatkozott törvénytörvény szerint a felelősség akkor következik be, ha nyilván valótlan, vagy megszűnt követelés biztosítására történik a végrehajtás, vagyis amikor a végrehajtató szándékosan és tudatosan (ha nyilván valótlan karakterét a követelésnek fel nem ismeri: vastag gondatlansággal) jár el. A törvény szabályozása szerint ez a felelősség tehát delictuális — ami nem egyértelmű a Handeln auf eigene Gefahr szigorúbb felelősségét ki mondó elvével, amely nem kívánja meg a delictumot előfeltételül, hanem egyszerűen elrendeli, hogy aki a jogrend által előlegezett jogeszközt igénybe vesz, vagy bármi egyéb ténykedést fejt ki, amelyről utóbb kiténik, hogy valójában őt nem illette meg, ezt csak saját kockázatára teheti és adott esetben, ha jogszerűtlennek bizonyult igénye, azért felel. Vasalapos szigorúsággal odáig levonni az elv következtéseit, hogy a végeredményben elutasított kereset esetén, ha valamelyik közbülső fok marasztaló ítélete alapján vezetettett végrehajtás, föltétlenül álljon be a kártérítési felelősség, túlmesszire menne, értéktelenné tenné a biztosításnak a jogrend által tudatosan nem végleges hatállyal történt megadását és elriasztaná az embereket a biztosítás igénybevételétől. Az abszolút szigorú felelősség ellenében egyébként is felhozható, hogy a végrehajtást szenvedőnek módja van — már amennyiben módja van — a végrehajtást egyéb biztosítás, letét nyújtásával elhárítani.

A bírói gyakorlatot a kérdés aránylag ritkábban foglalkoztatja. Vincenti Gusztávnak újabb keletű törvény kiadása (Végrehajtási eljárás, Grill kiadás 1930.) szemléltetően állítja össze a judicaturát. A Kúria 1914-ben meghozott 1512. sz. határozata élesen hangsúlyozza az ortodox álláspontot, hogy nem elég, ha a végrehajtás alapjául szolgáló határozat utóbb jogerősen hatályon kívül helyeztetett, hanem szükséges, hogy a végrehajtató tudja, hogy a határozatot jogellenesen eszközölte ki és hogy a követelés nyilván valótlan legyen. Egy 1896-ban meghozott kúriai határozat pedig a végrehajtási törvény 236. §-beli felelősséget azonosítja azzal az általános jogszabállyal, hogy a tudva károsító, a sértett félnek

az okozott kárt megtéríteni köteles. A szegedi tábla ugyan csak hivatkozott 1653 926. sz. határozata (id. könyv 701. lap) már elejti a delictuális álláspontot, kiemelve, hogy a végrehajtható felelőssége fennáll „tekintet nélkül a jó- vagy rosszhiszeműségre, mert e részben a felelősség megállapítására elegendő egymagában a károsodást előidézők, amely a végrehajtható akaratával okozati kapcsolatba hozható“. A mi fejtegetéseink körén kívül esik, de a gyakorlati összefüggés okából említést érdemel, hogy a gyakorlat a kielégítési végrehajtásra is kiterjesztette a 236. §. rendelkezését.

Nem tartjuk ugyan az eddigi gyakorlatot teljesen tisztázottnak, de az elvi alap szempontjából a gyakorlat nagyjában kielégítő. A Kúria P. IV. 7188 929. sz. határozata (Hiteljogi Döntvénytár 1930. évf. 60. eset) újból kimondja a kielégítési végrehajtással okozott kárért való felelősséget, de általában már az összecszerűség kérdésében, a kártérítési gyakorlat elvi ortodoxiája újból felüti a fejét. A Kúria az adott esetben megállapítja, hogy a kereskedőre hitelképessége szempontjából alig helyrehozható káros hatással van a kielégítési végrehajtás foganatosítása, de néhány sorral feljebb a döntés a kárigény terjedelmére vonatkozóan kimondja, hogy az „az irányadó jog értelmében csak a károsító cselekményével okozati összefüggésben álló károkat illetően áll fenn“.

Az okozati összefüggés fennforgásának a megállapításán van azonban a hangsúly. A Kúria határozata érzi, hogy le nem mérhető, de érzékeny károsodásról van szó — és az adott esetben már a korábban is fennálló áruhitelszerzés súlyosítása címén is megítélt kártérítést. — A kár subtilitása mellett is reálisnak látta a Kúria a kárt és e vonatkozásban a döntés örvendetes érzéket mutat a bírói kárbecslés továbbfejlesztése, a Pp. 271. §-ában megadott bírói felhatalmazás helyes értékesítése irányában.

A magunk kedvéért említjük meg, hogy a határozat kitér arra is, hogy a felperes a végrehajtási összeg kifizetésével elháríthatta volna károsodását. Ennek a lehetőségnek a Kúria nem tulajdonít fontosságot, mert nincs alap annak feltevésére, hogy a szorult helyzetben levő felperes a végrehajtó jelentkezésekor annyi készpénzzel rendelkezett volna, hogy módjában állott volna a foganatosítást fizetéssel megelőzni. Újabb adat a „többségi vélelemmel“ való helyes szakításra. *B. S.*

Ingó jog. Az ingó jog nem az ingatlanjognak, hanem a stabil jognak ellentéte. Mind gyakoribb eset, hogy